

TRADYCJA I TERAŹNIEJSZOŚĆ – KRAKOWSKIE
ŚRODOWISKO BADACZY KOMUNIKACJI POLITYCZNEJ
ZWIĄZANYCH Z INSTYTUTEM DZIENNIKARSTWA,
MEDIÓW I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ UNIWERSYTETU
JAGIELLOŃSKIEGO

Agnieszka Hess

 orcid.org/0000-0002-4799-9216

Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Jagielloński

Agnieszka Szymańska

 orcid.org/0000-0002-4186-0862

Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej
Uniwersytet Jagielloński

ABSTRACT

Tradition and the Present Krakow Community of Political Communication Researchers Associated with IDMIKS JU

The aim of the article is to analyze the achievements of Krakow researchers associated with the Institute of Journalism, Media and Social Communication of the Jagiellonian University from the historical perspective of the development of research on political communication in Poland. The authors present research traditions derived from the legacy of the Press Research Center and scientific discussions published in *Zeszyty Prasoznawcze*, indicate key authors whose works have contributed to expanding the field and research perspective of political communication as a sub-discipline of communication science and map the current spectrum of their interests and methodology used by them based on the literature review.

Keywords: political communication, international political communication, political communication studies, methodology of media studies

Wstęp

Jubileusz 25-lecia powstania Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego to dobra okazja do podsumowania i przybliżenia dorobku środowiska krakowskich badaczy komunikacji politycznej związanych z IDMiKS UJ. Historia krakowskich badań nad komunikacją polityczną ma długie tradycje i czerpie z dorobku Ośrodka Badań Prasoznawczych, którego długoletnim kierownikiem był nestor polskiego prasoznawstwa prof. Walery Pisarek. Tradycja ta obejmuje rozważania teoretyczne, wyniki badań empirycznych i dyskusje naukowe publikowane na łamach *Zeszytów Prasoznawczych*, najstarszego czasopisma medioznawczego w Polsce i onegdaj jednego z najbardziej prestiżowych medioznawczych periodyków naukowych w Europie. Ważnym wkładem środowiska badaczy związanych z IDMiKS UJ w rozwój komunikacji politycznej jako subdyscypliny nauki o komunikowaniu są również prace opublikowane w Wydawnictwie Uniwersytetu Jagiellońskiego, m.in. w serii Dziennikarstwo, Media i Komunikacja, oraz własnych, instytutowych seriach wydawniczych. Na dorobek pracowników IDMiKS UJ w obszarze dyscypliny składają się również badania realizowane w ramach projektów indywidualnych i zbiorowych, prowadzonych zarówno w ramach współpracy z innymi ośrodkami krajowymi, jak i w środowisku badaczy międzynarodowych. Obecnie badania w obszarze szeroko rozumianej komunikacji politycznej, dotyczące różnych jej aspektów, elementów i poziomów, są prowadzone we wszystkich zakładach wchodzących w strukturę IDMiKS UJ. Niniejsza publikacja ma na celu podsumowanie tego dorobku, analizę perspektyw dalszego rozwoju i jest elementem szerszego projektu, którego rezultatem ma być analiza i opis ośrodków prowadzących w Polsce badania nad komunikacją polityczną.

Tradycja badań – wokół publikacji Zeszytów Prasoznawczych

Zakres pojęciowy „komunikowania politycznego” zmieniał się wraz z rozwojem środków masowego przekazu i technologii informacyjnych, transformacją systemów w sferze politycznej i medialnej oraz zmianą funkcjonowania, logiki i sposobów użytkowania mediów. Przegląd artykułów i rozpraw naukowych, które ukazały się w ZP od początku lat 70. XX w. do dzisiaj, pokazuje, że bez względu na różnice terminologiczne problematyka komunikowania politycznego była reprezentowana na łamach pisma przez niemal cały okres istnienia krakowskich *Zeszytów Prasoznawczych* (Hess 2016). Termin „komunikowanie polityczne” po raz pierwszy został użyty w trzecim numerze ZP z 1975 r., w którym zostało opisane jako „obszar badawczy na gruncie nauk o komunikowaniu” (Dyoniziak 1975, s. 120–121). W latach 80. problematyka ta stała się ważnym obszarem analiz Ośrodka Badań Prasoznawczych, a także rozpraw i artykułów naukowych publikowanych na łamach krakowskich *Zeszytów Prasoznawczych*, w tym także przez medioznawców związanych z Instytutem Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ.

W latach, które poprzedziły transformację ustrojową z 1989 r., opublikowano na łamach ZP wiele rozpraw problemowych na temat przemian w sferze komunikacyjnej, które towarzyszyły procesom zmian politycznych i społecznych. Do publikacji, które dla współczesnych badaczy najnowszej historii Polski (i naszej części kontynentu europejskiego) stanowią kanon z zakresu tej problematyki, należy seria rozpraw opublikowanych w pierwszym numerze ZP z 1981 r. pod wspólnym tytułem „Komunikowanie masowe w Polsce. Próba bilansu lat siedemdziesiątych”. Artykuły te stanowią wieloaspektową analizę funkcjonowania systemu środków informacji masowej w PRL tej dekady. Wśród prekursorów badań nad komunikowaniem politycznym z perspektywy medioznawstwa wymienić należy Walerego Pisarka i Tomasza Gobana-Klasa, uczonych później przez wiele lat związanych z IDMiKS UJ. Na łamach ZP zamieścili oni współautorską rozprawę o nastrojach społecznych w latach 70. w kontekście odbioru prasy (ZP 2/1981). Natomiast „Raport o stanie komunikacji publicznej w Polsce 1980–1981” – odnoszący się do sfery relacji mediów i polityki – przygotowany przez Walerego Pisarka (ZP 3/1982) stanowił całościowe omówienie wyników badań i analiz prowadzonych przez pracowników Ośrodka Badań Prasoznawczych. Badanie w tej sferze kontynuował Tomasz Goban-Klas, który na łamach ZP referował m.in. ustalenia panelu badawczego na temat polskich nadziei i obaw w latach 1983–1984 (ZP 1/1985). Począwszy od końca lat 80., zakres tematyczny rozważań ZP dotyczących mediów i polityki stawał się coraz bardziej szczegółowy i różnorodny.

Omawiając całościowo wkład *Zeszytów* w rozwój studiów nad komunikowaniem politycznym po transformacji ustrojowej, która dokonała się w Polsce w 1989 r., można wymienić dwa dominujące typy analizy tej problematyki. Z jednej strony publikacje ZP dostarczały wiedzy na temat rozwoju teorii wyjaśniających wzajemne relacje mediów i polityki, z drugiej zaś prezentowane były wyniki badań empirycznych. W tym ostatnim przypadku autorzy przyjmowali różne perspektywy badawcze i analizowali wybrane elementy, relacje i zjawiska mieszczące się w obszarze komunikowania politycznego. W szczegółowym opracowaniu, które znalazło się w bibliografii omawiającej znaczenie *Zeszytów Prasoznawczych* dla rozwoju dyscypliny nauk o komunikacji społecznej i mediów w latach 1957–2012, Agnieszka Hess wśród obszarów komunikacji politycznej, których dotyczyły rozprawy i prace naukowe opublikowane na łamach ZP, wymienia:

1. Obszar związków między demokracją a komunikowaniem politycznym, do których zalicza się: czynniki kształtujące opinię publiczną, unaukowanie polityki i opinii publicznej, wpływ informacji, także przeciążenia informacyjnego, na procesy podejmowania decyzji politycznych oraz metodologiczne problemy badania opinii publicznej i demokracji bezpośredniej.
2. Funkcjonowanie instytucji komunikowania politycznego, czyli analizy uczestnictwa i inicjatyw w procesie politycznym, polityków jako komunikatorów, treści politycznych oraz partii i grup interesów jako kanałów komunikacyjnych.

3. Prawne podstawy komunikowania politycznego, czyli krajowe i międzynarodowe prawne uwarunkowania wolności słowa i mediów oraz prawne podstawy funkcjonowania dualistycznego systemu mediów elektronicznych.
4. Role mediów masowych w komunikowaniu politycznym, czyli polityczne funkcje mediów, obiektywizm informacji publicznej, zasady neutralności mediów w procesach politycznych, a także konkurencja w komunikowaniu politycznym.
5. Skuteczność polityczną mediów w aspekcie możliwości zmian polityczno-systemowych w tworzeniu politycznego „porządku dnia” i kształtowania wizerunku polityków.
6. Politykę komunikacyjną i politykę medialną, czyli analizy działania instytucji władzy w tworzeniu polityki porządkującej system medialny, instrumentów polityki medialnej, konkurencji między prasą a mediami elektronicznymi, zagadnień finansowych mediów.
7. Komunikowanie polityczne ujmowane z perspektywy międzynarodowej, które od początku istnienia periodyku było ważnym obszarem analiz, rozpraw i artykułów naukowych. W *Zeszytach* publikowano teksty dotyczące działalności instytucji UNESCO zajmujących się środkami masowej informacji i komunikowaniem na świecie (Hess 2016).

Jako naczelny (wszak w tamtym okresie przez długi czas jedyny) periodyk medioznawczy *Zeszyty Prasoznawcze* dostarczały polskim badaczom modeli i podstaw teoretycznych do konceptualizacji badań nad funkcjonowaniem mediów w ich otoczeniu społecznym w nowej rzeczywistości politycznej i stanowiły forum wymiany poglądów wielu autorów z Polski i zagranicy. Sam Walery Pisarek prezentował na łamach ZP wyniki badań, w których stosował analizę słownictwa, składni oraz nacechowania tekstów. Autor ten wprowadził termin „słowa sztandarowe”. Metodę tę wykorzystywali w późniejszym czasie uczniowie Walerego Pisarka (zob. Kołodziej, Bukowski w tabelach 1 i 2).

Krakowscy medioznawcy, zajmujący się po 1989 r. problematyką roli mediów masowych w otoczeniu politycznym, wyraźnie postrzegali rozwój komunikowania politycznego jako jeden z najważniejszych elementów demokracji. Najczęściej przyjmowali oni, że komunikowanie polityczne wynika z konieczności porozumiewania się rządów, partii politycznych, grup interesów ze swoim elektoratem i różnymi grupami społecznymi, w tym – co jest ważnym wkładem krakowskiego środowiska w rozwój tej dyscypliny – także audytoriami zagranicznymi. W okresie istnienia Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ badacze związani z tą jednostką opublikowali na łamach *Zeszytów Prasoznawczych* blisko 60 artykułów i rozpraw naukowych oraz byli redaktorami czterech zeszytów tematycznych odnoszących się do obszaru komunikacji politycznej (zob. tabela 1).

Tabela 1. Publikacje pracowników IDMiKS UJ dotyczące komunikacji politycznej na łamach *Zeszytów Prasoznawczych* w latach 1998–2023

Autor	Liczba publikacji	Nr ZP	Przedmiot rozważań
Michał Bukowski	1	3–4/2004	komunikowanie polityków
Agnieszka Całek	1	3/2019	komunikacja strategiczna
Ryszard Filas	1	3/2022	ewolucja dyscypliny
Jarosław Flis	1	2/2014	komunikacja wyborcza
Jarosław Grzybczak ¹	2	1–2/2000 3–4/2000	komunikacja wyborcza; wiarygodność mediów/zaufanie do mediów
Agnieszka Hess	3	1–2/2002 1–2/2010 2/2014	międzynarodowa komunikacja polityczna (Austria); komunikacja wyborcza; mediatyzacja organizacji pozarządowych
Magdalena Hodalska	2	3–4/2004 3/2016	granice wolności słowa, reakcje publiczności mediów, instytucje regulacyjne
Beata Klimkiewicz	2	1/2018 4/2018	europajska sfera publiczna (pluralizm mediów)
Jacek H. Kołodziej ²	2	1–2/2006 2/2019	mediatyzacja polityki; metodologia badań (słowa sztandarowe)
Marcin Kubat	1	1/2019	komunikacja wyborcza
Maria Nowina Konopka	1	2/2017	europajska sfera publiczna (koncepcja e-government)
Marcin Pielużek ³	2	4/2015 2/2017	język komunikacji (językowy obraz świata)
Walery Pisarek	8	3–4/1998 3–4/2000 1–2/2001 1–2/2002 3–4/2002 1–2/2004 2/2013 1/2017	komunikacja wyborcza; język komunikacji (w tym słowa sztandarowe); wolność mediów/wolność słowa; międzynarodowa komunikacja polityczna; ewolucja badań
Paweł Płaneta	6	3–4/1999 3–4/2002 1–2/2009 3–4/2011 1/2017 3/2022	komunikacja strategiczna/propaganda; międzynarodowa komunikacja polityczna (USA); język komunikacji (słowa sztandarowe); ewolucja badań

- 1 Dr Jarosław Grzybczak jest obecnie pracownikiem Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.
- 2 Dr hab. Jacek H. Kołodziej, prof. UJ, jest obecnie pracownikiem Instytutu Europeistyki UJ oraz członkiem Rady Dyscypliny Nauki o Komunikowaniu Społecznym i Mediach UJ.
- 3 Dr Marcin Pielużek jest obecnie pracownikiem Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Wrocławskiego.

Autor	Liczba publikacji	Nr ZP	Przedmiot rozważań
Katarzyna Pokorny-Ignatowicz ⁴	1	3–4/2000	komunikacja związków wyznaniowych (Kościół katolicki)
Teresa Sasińska-Klas	2	2/2014 2/2018	medializacja sfery publicznej; ewolucja dyscypliny
Teresa Sławińska	1	1/2018	europejska sfera publiczna (Francja)
Lucyna Słupek	1	2/2014	dyplomacja publiczna
Agnieszka Szymańska	10	1–2/2000 3–4/2000 1–2/2004 1–2/2009 3–4/2009 2/2014 1/2017 1/2018 1/2021 2/2023	komunikacja okresu przełomu politycznego; dyplomacja mediów, międzynarodowa komunikacja polityczna (Niemcy, UE), europejska sfera publiczna; komunikacja wyborcza; strategiczna komunikacja zewnętrzna, komunikacja strategiczna; komunikacja polityczna w kryzysie; wiarygodność aktorów politycznych
Weronika Świerczyńska-Głownia	3	2/2014 1/2018 2/2021	komunikowanie samorządowe; strategię programowe/praktyka zarządzania mediami; zaufanie do dziennikarzy
Katarzyna Vanevska	1	3–4/2008	międzynarodowa komunikacja polityczna (Macedonia)
Agnieszka Walecka-Rynduch	4	2/2014 4/2019 3/2021 2/2022	marketing polityczny; populizm/propaganda; komunikowanie performatywne; medialny wizerunek polityków
Małgorzata Winiarska-Brodowska	3	1–2/2008 2/2014 2/2015	europejska sfera publiczna (dialog z obywatelami, strategię komunikacyjne)
ZESZYTY TEMATYCZNE			
Agnieszka Hess, Agnieszka Szymańska (red.)		2/2014	numer tematyczny pt. Mediatyzacja polityki
Małgorzata Winiarska-Brodowska (red.)		2/2017	numer tematyczny pt. Komunikowanie w Europie
Beata Klimkiewicz, Agnieszka Szymańska, Weronika Świerczyńska-Głownia (red.)		1/2018	zeszyt tematyczny pt. Przestrzenie sfery publicznej a media
Agnieszka Szymańska (red.)		2/2023	numer tematyczny pt. Zaufanie, wiarygodność i transparentność w komunikacji społecznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie pełnotekstowego archiwum *Zeszytów Prasoznawczych* w Małopolskiej Bibliotece Cyfrowej (<http://mbc.malopolska.pl/publication/70624>) oraz strony ZP (<https://www.ejournals.eu/Zeszyty-Prasoznawcze/>). Ta i kolejne tabele zawierają zestawienie prac wyłącznie etatowych (obecnych lub byłych) pracowników IDMiKS UJ

4 Prof. dr hab. Katarzyna Pokorny-Ignatowicz jest obecnie prodziekanem Wydziału Zarządzania i Komunikacji Społecznej Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

Autorzy związani z Instytutem analizowali istotę i charakter komunikacji politycznej jako procesu na wszystkich jej poziomach, jego dynamikę rozwoju i powiązania z innymi rodzajami komunikowania. Uwaga badaczy skupiała się na wzajemnych relacjach i działaniach aktorów komunikowania politycznego, czyli organizacjach politycznych, mediach masowych oraz obywatelach, także w wymiarze europejskim i globalnym. Prowadzono również analizy mediów masowych pod kątem ich udziału w procesach politycznych oraz rozważania dotyczące ich wpływu na zmianę struktur politycznych. Opisywano funkcje mediów w kontekście pośrednictwa politycznego, które rozumiano jako przekaz informacji ze sfery politycznej do sfery społecznej (informowanie o podejmowanych decyzjach) oraz ze sfery społecznej do sfery politycznej (informowanie o istniejących interesach). Analizowano również samodzielną rolę mediów w procesach politycznych, bezpośrednio uczestniczących w wydarzeniach poprzez kreowany przekaz i działania oraz wpływających na procesy decyzyjne aktorów politycznych i ich odbiorców pośrednio poprzez interpretację, obróbkę i selekcję przekazywanych treści. Tematem publikacji były wreszcie różnorakie strategie komunikacyjne podmiotów politycznych (instytucji władzy, partii i polityków), a także dyskurs medialny na temat wybranych wydarzeń politycznych. Kolejny kierunek refleksji nad komunikowaniem politycznym skupiał się na szczegółowej obserwacji kampanii politycznych, analizie marketingu wyborczego, reklamy politycznej, działań z zakresu politycznego public relations czy organizowania kampanii i strategii wyborczych.

Obszary zainteresowań badawczych – dorobek monograficzny

Jak wspomniano we wstępie, ważnym wkładem środowiska naukowego badaczy związanych z IDMiKS UJ w rozwój komunikacji politycznej jako subdyscypliny nauki o komunikowaniu są również prace opublikowane w wydawnictwach zagranicznych i krajowych, a w szczególności w Wydawnictwie Uniwersytetu Jagiellońskiego (m.in. w serii Dziennikarstwo, Media i Komunikacja Społeczna), oraz własnych, instytutowych seriach wydawniczych: tzw. Białej Serii, a także cyklu monografii zbiorowych Wiedza – Komunikacja – Działanie, jak również w seriach Empiria, następnie Nauka i praktyka, a wreszcie w Księgach Jubileuszowych.

Najdłuższą tradycję wydawniczą w zakresie popularyzacji wiedzy i dorobku naukowego pracowników IDMiKS UJ z zakresu komunikacji politycznej posiada seria wydawnicza Dziennikarstwo, Media i Komunikacja Społeczna ukazująca się od blisko 20 lat nakładem Wydawnictwa UJ. Cykl ten cieszy się dużym uznaniem i jest rozpoznawalny na polskim rynku wydawnictw poświęconych procesom komunikacji społecznej i szeroko pojmowanej dyscyplinie nauk o mediach, w tym w szczególności pracom z obszaru komunikacji politycznej. Ukazuje się nieprzerwanie od 2004 roku. W sumie w ramach serii ukazało się dotąd 25 monografii zbiorowych i indywidualnych, z których 12 bezpośrednio dotyczy obszaru komunikacji politycznej (zob. tabela 2).

Tabela 2. Monografie pracowników IDMiKS UJ poświęcone komunikacji politycznej opublikowane w serii Dziennikarstwo, Media i Komunikacja Społeczna Wydawnictwa UJ

Autorzy	Data publikacji	Tytuł monografii
Teresa Sasińska-Klas Agnieszka Hess (red.)	2004	Media a integracja europejska
Maria Magoska (red.)	2005	Media – władza – prawo
Bogdan Fischer Weronika Świerczyńska-Głównia	2006	Dostęp do informacji ustawowo chronionych, zarządzanie informacją. Zagadnienie podstawowe dla dziennikarzy
Maria Magoska (red.)	2008	Wybory samorządowe w kontekście mediów i polityki
Andrzej Nowosad	2008	Władza i media w Bułgarii
Agnieszka Hess Agnieszka Szymańska	2009	Pomost medialny. Rola mediów w międzynarodowej komunikacji politycznej na przykładzie relacji polsko-niemieckich
Agnieszka Szymańska	2010	Medialne fiasko zjednoczenia? Rola prasy prestiżowej w sytuacji przełomu politycznego na przykładzie niemieckiego zjednoczenia
Michał Bukowski Jarosław Flis Agnieszka Hess Agnieszka Szymańska	2012	Opcja czy osoba? Upartyjnienie versus personalizacja w wyborach samorządowych
Beata Klimkiewicz	2014	A Polyvalent Media Policy in the Enlarged European Union
Agnieszka Szymańska Agnieszka Hess	2014	Mniejszości narodowe, etniczne i religijne w przekazie mediów – metodologia międzynarodowych badań porównawczych
Jarosław Flis	2014	Złudzenie wyboru. Społeczne wyobrażenia i instytucjonalne ramy w wyborach Sejmu i Senatu
Michał Bukowski	2015	Słowa klucze w rządowej komunikacji politycznej. Perspektywa międzynarodowa

Źródło: opracowanie własne

Publikacje zbiorowe i indywidualne pracowników IDMiKS UJ dotyczące obszaru komunikacji politycznej ukazywały się nakładem Wydawnictwa UJ również poza wyżej wspomnianą serią, jak również na łamach innych wydawnictw naukowych (zob. tabela 3). Kwerenda bibliograficzna pozwoliła ustalić, że w okresie ostatniego ćwierćwiecza pracownicy IDMiKS UJ byli autorami, współautorami, redaktorami i współredaktorami 29 monografii naukowych poświęconych obszarowi komunikacji politycznej, które ukazały się nakładem różnych wydawnictw naukowych w Polsce i za granicą.

Tabela 3. Monografie naukowe pracowników IDMiKS UJ poświęcone komunikacji politycznej opublikowane poza seriami wydawniczymi

Autorzy	Rok	Tytuł monografii
Wydawnictwo UJ		
Katarzyna Pokorna-Ignatowicz	2002	Kościół w świecie mediów. Historia – dokumenty – dylematy
Agnieszka Hess	2003	Państwo a Kościół. Doświadczenia austriackie
Agnieszka Hess	2003	Macht des Staats, Macht der Kirche. Ein zeitgeschichtlicher Überblick zum Werdegang des Konkordats in Österreich
Beata Klimkiewicz	2003	Mniejszości narodowe w sferze publicznej: reprezentacje, praktyki i regulacje medialne
Beata Klimkiewicz (red.)	2005	Własność medialna i jej wpływ na pluralizm oraz niezależność mediów
Magdalena Hodalska	2006	Korespondent wojenny
Jarosław Flis	2007	Samorządowe public relations
Tomasz Goban-Klas	2009	Media i terroryści. Czy zastraszą nas na śmierć?
Małgorzata Lisowska-Magdziarz	2009	Media powszednie. Środki komunikowania masowego i szerokie paradygmaty medialne w życiu codziennym Polaków u progu XXI wieku
Agnieszka Hess (red.) (współredaktorzy: Katarzyna Sobolewska-Myślik i Krzysztof Kowalczyk)	2010	Polska scena polityczna. Środowiska – komunikacja polityczna – strategie
Maciej Kawka Paweł Płaneta	2013	Dyskursy o Macedonii
Agnieszka Hess	2013	Społeczni uczestnicy medialnego dyskursu politycznego w Polsce. Mediatyzacja i strategie komunikacyjne organizacji pozarządowych
Agnieszka Szymańska	2016	Europa dziennikarzy. Dyplomacja mediów i (post)narodowa Europa w świetle wypowiedzi niemieckich dziennikarzy prasowych
Magdalena Hodalska Weronika Świerczyńska-Głownia Teresa Sławińska (red.)	2016	Komunikowanie o bezpieczeństwie. Medialny obraz zagrożeń
Weronika Świerczyńska-Głownia	2017	Działalność programowa telewizji publicznej. Kluczowe determinanty programowania i dystrybucja oferty
Katarzyna Lorenc	2018	Dynamika wolności mediów na świecie
Universitas		
Walery Pisarek (red.)	2006	Słownik terminologii medialnej
Walery Pisarek	2007	O mediach i języku
Walery Pisarek (red.)	2007	Raport o stanie komunikacji społecznej w Polsce (sierpień 1980–13 grudnia 1981)
Tomasz Goban-Klas	2011	Wartki nurt mediów. Ku nowym formom społecznego życia informacji

Autorzy	Rok	Tytuł monografii
Inne		
Maria Magoska	2001	Obywatel w procesie zmian (Księgarnia Akademicka, Kraków)
Agnieszka Hess (red.) (współredaktorka: Elisabeth Vyslonzil)	2004	Der EU-Beitritt der Länder Ostmitteleuropas. Kontroversen in der Gesellschaft und die Rolle der Medien (Peter Lang Verlag, Wiedeń)
Ewa Nowińska	2007	Wolność wypowiedzi prasowej (Wolters Kluwer, Warszawa)
Beata Klimkiewicz (red.)	2010	Media Freedom and Pluralism: Media Policy Challenges in the Enlarged Europe (CEU Press, Budapeszt)
Małgorzata Winiarska-Brodowska	2014	Europa obywateli? Proces komunikowania politycznego w Unii Europejskiej (Wyższa Szkoła Humanitas, Sosnowiec)
Jarosław Flis (współautorzy Adam Gendźwiłł, Mikołaj Cześnik, Jacek Haman, Anna Materska-Sosnowska, Bartłomiej Michalak, Paweł Pietrzyk, Jarosław Zbieranek)	2014	Nieważne głosy, ważny problem. Wyniki badania kart do głosowania z wyborów do sejmików województw 2014 (Fundacja Batorego, Warszawa)
Michał Bukowski Jarosław Flis Agnieszka Hess Agnieszka Szymańska	2016	Rządzący i opozycja. Partie sejmowe i lokalne w małopolskich wyborach samorządowych 2014 (Attyka, Kraków)
Małgorzata Winiarska-Brodowska (współautorki Marta Majorek i Sabina Olczyk)	2018	Cyberpolityka. Internet jako przestrzeń aktywności politycznej (Texter, Warszawa)
Agnieszka Hess (współautorzy Agnieszka Stępińska, Artur Lipiński, Dorota Piontek)	2020	Populist Political Communication in Poland. Political Actors – Media – Citizens (Logos Verlag, Berlin)
Jarosław Flis (współautorzy Mikołaj Cześnik, Adam Gendźwiłł, Jacek Haman, Anna Materska-Sosnowska, Anna Rakowska-Trela, Andrzej Rychard, Magdalena Wrzalik, Jarosław Zbieranek)	2022	Reguły, zamiary, praktyki. Prawo wyborcze i wybory 2017–2020 (Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa)

Źródło: opracowanie własne

W ostatnich latach aktywności publikacyjnej pracowników IDMiKS UJ sprzyja także samodzielna działalność wydawnicza Instytutu, podjęta w 2016 r. z inicjatywy Agnieszki Hess i realizowana z sukcesem przy wsparciu technicznym Wydawnictwa TOC. Atutem instytutowego wydawnictwa jest przy tym nie tylko sprawny proces wydawniczy, ale przede wszystkim możliwość publikowania w otwartym dostępie (publikacje ukazują się zarówno w tradycyjnej wersji drukowanej, jak i w formie elektronicznej w otwartym dostępie), który sprawia, że książki nie tracą na aktualności i szybko zyskują szeroki rozgłos czytelnicy.

Tabela 4. Monografie pracowników IDMiKS UJ poświęcone komunikacji politycznej opublikowane w seriach własnych Instytutu

Autorzy	Rok	Tytuł monografii
Biała Seria		
Katarzyna Gad	2016	Polska e-marka narodowa. Spoty promocyjne Polski w internecie jako element brandingu narodowego
Dominika Kasprowicz	2017	Populistyczna radykalna prawica jako obszar badawczy
Krzysztof Nowak	2020	Wykorzystanie narzędzi komunikowania internetowego w gminach województwa małopolskiego
Wiedza – Komunikacja – Działanie		
Agnieszka Hess Maria Nowina Konopka Weronika Świerczyńska-Głownia (red.)	2019	Dynamika przemian w mediach
Maria Nowina Konopka Weronika Świerczyńska-Głownia Agnieszka Hess (red.)	2020	Komunikowanie interdyscyplinarne
Weronika Świerczyńska- -Głownia Agnieszka Hess Maria Nowina Konopka (red.)	2021	Komunikowanie w procesie zmian
Agnieszka Szymańska (red.)	2022	Wspólny mianownik. O dobrych praktykach i wspólnocie wartości w dyplomacji publicznej i brandingu kraju
Małgorzata Winiarska-Brodowska (red.)	2023	The New Communication Revolution
Księgi Jubileuszowe		
Agnieszka Cieślíkowa Paweł Płaneta (red.)	2020	Od modernizacji do mediosfery. Meandry transformacji w komunikowaniu. Prace ofiarowane dr hab. Ryszardowi Filasowi
Agnieszka Hess Weronika Świerczyńska-Głownia (red.)	2020	Nie bądźmy obojętni. Człowiek – społeczeństwo – polityka. Prace ofiarowane prof. dr hab. Teresie Sasińskiej-Klas
Empiria		
Katarzyna Pagacz	2022	Dyplomacja cyfrowa. Pojęcie i narzędzia badań społecznościowej dyplomacji publicznej. Obraz państw Unii Europejskiej
Dialog Obywatelski w Krakowie		
Agnieszka Hess Małgorzata Lisowska-Magdziarz Krzysztof Nowak (współautorki Ewa Bogacz-Wojtanowska i Małgorzata Lenzion)	2015	Dialog obywatelski w Krakowie 1. W opiniach mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych i mediów
Agnieszka Hess Katarzyna Gad (współautorki Ewa Bogacz-Wojtanowska, Sylwia Wrona, Ewelina Góral)	2016	Dialog obywatelski w Krakowie 2. Formy i współdziałanie z organizacjami pozarządowymi

Autorzy	Rok	Tytuł monografii
Agnieszka Hess Michał Bukowski Joanna Grzechnik (współautorka Violetta Klytta)	2017	Dialog obywatelski w Krakowie 3. Reprezentacje medialne
Agnieszka Hess Michał Bukowski Joanna Grzechnik (współautorka Violetta Klytta)	2018	Dialog obywatelski w Krakowie 5. Perspektywa dziennikarzy i kreatorów opinii
Joanna Grzechnik (współautorki Ewelina Góral i Magdalena Wilk)	2019	Dialog obywatelski w Krakowie 6. Uczestnicy, relacje, komunikowanie
Agnieszka Hess Joanna Grzechnik Roksana Zdunek	2022	Wielokulturowość w dyskursie rady Miasta i w dyskursie medialnym. Przykład Krakowa (w ramach serii Empiria)

Źródło: opracowanie własne. Publikacje Wydawnictwa IDMiKS UJ są w otwartym dostępie pod adresem: <https://media.uj.edu.pl/wydawnictwo>

Pierwszym cyklem, który powołano do życia w ramach własnego wydawnictwa IDMiKS UJ, jest tzw. Biała Seria, wydawana od 2016 r. i prezentująca monografie dotyczące najnowszych zjawisk w obszarze komunikowania i mediów. Dotychczas w serii ukazało się 18 książek, z których trzy bezpośrednio dotyczą obszaru komunikacji politycznej (zob. tabela 4).

Przy okazji jubileuszu 20-lecia placówki powstał cykl prac zbiorowych *Wiedza – Komunikacja – Działanie*, który jest pomyślany jako forum wspólnej dyskusji oraz dokumentowania zmian zachodzących w mediach i sferze publicznej. Książki prezentują szerokie podejście do obszaru zainteresowań dyscypliny i metodologii badań nad mediami i komunikacją społeczną, w tym także obszarem komunikowania politycznego. W kontekście prowadzonych w niniejszym artykule rozważań na szczególną uwagę zasługuje w tej serii tom poświęcony metodologii badań medioznawczych, który zostanie szerzej omówiony w dalszej części rozważań (zob. tabela 5).

Księgi Jubileuszowe to trzecia seria wydawnicza IDMiKS UJ, w której można odnaleźć prace dotyczące komunikowania politycznego pracowników Instytutu (zob. tabela 4). Seria ma charakter szczególny: IDMiKS UJ kontynuuje w niej uniwersytecką tradycję honorowania wybitnych pracowników naukowych księgami jubileuszowymi, dziękując im za ich wkład w rozwój jednostki i dyscypliny. Autorami dzieł darowanych w tomach tej serii są znakomici badacze, przyjaciele i współpracownicy Jubilatów.

Z kolei Empiria to cykl publikacji, które prezentują wyniki badań empirycznych zrealizowanych przez zespoły badawcze lub indywidualnych pracowników IDMiKS UJ. Celem autorów tomów jest kontynuowanie tradycji krakowskiej szkoły badań empirycznych. Książki zawierają przejrzysty opis metodologii i narzędzi badawczych zastosowanych w analizach. W 2022 r. w cyklu ukazała się praca Katarzyny Pagacz.

Z zebranych danych wynika, że na dorobek naukowy badaczy związanych z Instytutem Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ składa się w sumie 58 monografii (29 prac opublikowanych w wydawnictwach krajowych i zagranicznych poza seriami, 12 w serii Wydawnictwa UJ i 17 monografii, które ukazały się nakładem wydawnictwa IDM i KS UJ/TOC). Próbując dokonać podsumowania rozważań mapujących zainteresowania badawcze pracowników IDM i KS UJ z perspektywy opublikowanych monografii indywidualnych i zbiorowych, podkreślić należy, że są one bardzo zróżnicowane, wywodzą się z różnych dyscyplin naukowych, w których komunikacja polityczna stanowi istotny obszar analiz – przede wszystkim z politologii, stosunków międzynarodowych i socjologii. Obejmują nadto badania prowadzone zarówno w wymiarze międzynarodowym, jak i krajowym oraz lokalnym i dotyczą wszystkich poziomów komunikacji i wielu różnorodnych aktorów politycznych.

W wymiarze międzynarodowym badania obejmują międzynarodową komunikację polityczną, w tym m.in. międzynarodowe badania porównawcze, dyplomację publiczną i branding narodowy, dyplomację mediów, strategie komunikacyjne aktorów politycznych, rolę mediów w procesie integracji europejskiej, medialny wizerunek krajów i narodów, a także relacje mediów i polityki w różnych państwach europejskich. W wymiarze komunikacji krajowej zainteresowania badaczy dotyczą komunikacji wyborczej, komunikowania w okresie przełomu politycznego, znaczenia i strategii komunikacyjnych różnorodnych aktorów politycznych w procesie komunikacji politycznej, tj. partii politycznych, prezydenta/rządu, samorządu, organizacji pozarządowych, Kościoła katolickiego, a także samych mediów. Ponadto odnoszą się do regulacji prawnych funkcjonujących w sferze mediów, ewolucji politycznej mediasfery, języka komunikacji, mediów i medialnego wizerunku mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych, komunikowania o ryzyku i zagrożeniach, komunikowania w czasie wojny, wreszcie czynników wpływający na pluralizm mediów oraz badań nad zawodem dziennikarza i wielu innych.

Tabela 5. Monografie pracowników IDM i KS UJ poświęcone metodologii badań medioznawczych

Autorzy	Rok	Tytuł monografii
Małgorzata Lisowska-Magdziarz	2004	Analiza zawartości mediów – przewodnik dla studentów, wersja 1.1 (Wydawnictwo NiF, Kraków)
Małgorzata Lisowska-Magdziarz	2006	Analiza tekstu w dyskursach medialnych (WUJ, Kraków)
Agnieszka Szymańska Agnieszka Hess	2014	Mniejszości narodowe, etniczne i religijne w przekazie mediów – metodologia międzynarodowych badań porównawczych (WUJ, Kraków)
Agnieszka Szymańska Małgorzata Lisowska-Magdziarz Agnieszka Hess (red.)	2018	Metody badań medioznawczych i ich zastosowanie (seria Wiedza – Komunikacja – Działanie; IDM i KS UJ/TOC, Kraków)

Źródło: opracowanie własne

Na osobne omówienie zasługuje natomiast dorobek badaczy IDM i KS UJ w zakresie metodologii badań. Dorobek ten nawiązuje do tradycji opracowań metodologicznych

OBP (zob. Pisarek 1983) i obejmuje publikacje prezentujące takie metody analizy mediów, jak analiza dyskursu, analiza zawartości, także w kontekście międzynarodowych badań porównawczych, jak również cały szereg innych metod i technik badawczych, które są mniej popularne niż wcześniej wymienione i w związku z tym zostały słabiej opisane w literaturze przedmiotu. Im poświęcono obszerny podręcznik badań medioznawczych (zob. tabela 5). Autorami poszczególnych rozdziałów są badacze związani z IDMiKS UJ, a sama publikacja powstała z okazji 20. rocznicy istnienia jednostki. A tak o podręczniku pisały we wstępie jego redaktorki:

Prezentowany podręcznik metodologii medioznawczej to wkład naszego Instytutu w rozwój nauki o mediach i komunikacji społecznej. [...] Do specyfiki naszego Instytutu należy wszechstronność kierunków badań, zatem podręcznik przez nas przygotowany dotyczy zarówno komunikowania politycznego, jak i komunikacji rynkowej, a także zmediatyzowanej kultury. [...] Całość składa się z czterech części tematycznych. Część pierwszą poświęcono metodologii badań nad zawartością i kodem mediów. Zawiera ona omówienie takich metod i technik badań medioznawczych, jak analiza semiologiczna, analiza narracji, analiza historyczna wg studium przypadku, analiza gatunków dziennikarskich, analiza języka, analiza przekazów internetowych, analiza zawartości wspomagana komputerowo. Część druga dotyczy badań uczestników procesu komunikowania i przybliża takie metody i techniki, jak pogłębiony wywiad indywidualny z dziennikarzem, eksperyment społeczny, obserwacja uczestnicząca czy analiza procesów komunikowania na płaszczyźnie lokalnej. Część trzecia zawiera badania rynku mediów i obejmuje omówienie takich technik i metod badawczych, jak analiza systemowa pluralizmu mediów i analiza rynku mediów. Część czwarta skupia się na badaniu nowych mediów i uwzględnia rozważania na temat internetu jako nowej przestrzeni badań, a ponadto mówi o narzędziach badawczych znajdujących się w sieci (Szymańska, Lisowska-Magdziarz, Hess 2018, s. 12–15).

Ważnym wkładem pracowników IDMiKS UJ w rozwój komunikacji politycznej jako subdyscypliny nauki o komunikowaniu w Polsce były również translacja i redakcja naukowa tłumaczeń polskojęzycznych wersji publikacji niemieckich naukowców, którzy wytyczali kierunki badań nad komunikacją polityczną w Europie. W latach 2006–2008 z inicjatywy i pod redakcją naukową Agnieszki Hess i Agnieszki Szymańskiej ukazały się nakładem Wydawnictwa UJ w tłumaczeniu Artura Kożucha prace Winfrieda Schulza [„Komunikacja polityczna” (2006), zob. rysunek 1] i Hansa Mathiasa Kepplingera [„Demontaż polityki w społeczeństwie informacyjnym” (2007) i „Mechanizmy skandalizacji w mediach” (2008)]. Monografie te stanowiły istotny wkład w rozwój teoretycznego zaplecza badań nad mediami w obszarze komunikacji politycznej w początkowym okresie instytucjonalizacji dyscypliny i stanowią do dziś podstawowe pozycje w zbiorze literatury z zakresu teorii komunikacji politycznej i analiz prowadzonych w tym obszarze.

Rysunek 1. Promocja książki Winfrieda Schulza w Instytucie Goethego w Krakowie (marzec 2007)

Źródło: archiwum IDMiKS UJ. Na zdjęciu (od lewej): Agnieszka Szymańska, Winfried Schulz, Agnieszka Hess, Artur Koźuch, Teresa Sasińska-Klas, Walery Pisarek, Łukasz Kocój (ówczesny dyrektor Wydawnictwa UJ)

Projekt wydawniczy tłumaczeń był rezultatem długoletniej współpracy ze środowiskami badaczy niemieckojęzycznych, w ramach której już w końcu lat 90. XX w. Agnieszka Hess miała okazję pracować⁵ pod kierunkiem naukowym prof. dr. Hansa-Georga Heinricha w Instytucie Nauk Politycznych Uniwersytetu Wiedeńskiego, a Agnieszka Szymańska prowadzić badania⁶ pod opieką naukową prof. dr. Winfrieda Schulza w Katedrze Nauk Politycznych i Komunikowania Uniwersytetu w Erlangen-Norymberdze. Zakres współpracy międzynarodowej oraz kontakty pracowników IDMiKS UJ z międzynarodowym środowiskiem badaczy komunikacji politycznej i mediów są jednak warte szerszego omówienia ze względu na ich znaczenie nie tylko dla indywidualnego rozwoju poszczególnych badaczy, ale i całej jednostki i dyscypliny, której poświęcono niniejszą publikację, dlatego więcej uwagi poświęcono im poniżej.

Wkład pracowników IDMiKS UJ w rozwój komunikacji politycznej jako subdyscypliny nauk o komunikacji społecznej i mediach polegał także na udziale w przygotowaniu słowników i leksykonów systematyzujących podstawową terminologię z zakresu medioznawstwa. W 2006 roku nakładem Wydawnictwa Universitas

5 Praca badawcza (1997–2000) była możliwa dzięki stypendium The Ryoichi Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund, a jej rezultatem jest praca doktorska „Die Entwicklung der Beziehung zwischen dem Staat und der Kirche in Polen und Österreich im Lichte der in den beiden Ländern rechtskräftigen Konkordate”, obroniona w 2001 na Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych Uniwersytetu Wiedeńskiego.

6 Praca badawcza (2000–2001) była możliwa dzięki stypendium Bayerisches Staatsministerium für Wissenschaft, Forschung und Kunst, a jej rezultatem jest praca doktorska, przygotowana pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Teresy Sasińskiej-Klas (zob. tabela 7).

ukazał się pod redakcją Walerego Pisarka „Słownik terminologii medialnej”, pierwsza w Polsce publikacja określająca i systematyzująca zakres pojęciowy dyscypliny. W słowniku tym znalazły się hasła obejmujące obszar studiów nad komunikowaniem politycznym. W 2022 r. pracownicy IDMiKS UJ uczestniczyli w opracowaniu haseł do „Leksykonu terminów medialnych”, przygotowywanego pod redakcją Kazimierza Wolnego-Zmorzyńskiego, Ryszarda Filasa i Pawła Płanety, który – bazując na słowniku z 2006 r. – aktualizuje, poszerza i na nowo systematyzuje terminologię dyscypliny.

Bieżąca aktywność badawcza w IDMiKS – projekty badawcze

Wraz z dynamicznymi przemianami mediów i procesów komunikowania, dokonującymi się m.in. na skutek rewolucji cyfrowej, algorytmizacji i datafikacji sfery publicznej, poszerza się obszar zainteresowań i perspektyw badawczych analiz z zakresu komunikacji politycznej. Odzwierciedlają to różnorodne badania prowadzone zespołowo i indywidualnie w zakładach tworzących Instytut Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, tj. w Zakładzie Komunikowania Politycznego i Mediów (badania w obszarze międzynarodowej komunikacji politycznej, w tym dotyczące zagadnień europejskiej polityki medialnej, pluralizmu mediów, wiarygodności i zaufania do mediów, dyplomacji mediów i roli mediów w komunikacji strategicznej i strategicznej komunikacji zewnętrznej), Zakładzie Badań nad Mediatyzacją (badania nad mediatyzacją, populizmem, lokalną komunikacją polityczną i komunikacją wyborczą), Zakładzie Ośrodek Badań Prasoznawczych (badania prasy, dyskursu i języka mediów), Zakładzie Dziennikarstwa i Komunikowania Międzynarodowego (badania dziennikarzy i procesów zarządzania mediami), Zakładzie Nowych Mediów (badania związane z determinizmem technologicznym). Zgodnie z tradycją IDMiKS UJ badania często prowadzone są w zespołach międzyzakładowych. W kontekście aktywności badawczej pracowników Instytutu niepodobna także pominąć licznych kontaktów IDMiKS UJ z międzynarodowym środowiskiem badaczy oraz projektów międzynarodowych, realizowanych w IDMiKS UJ. Głębokie zakotwiczenie IDMiKS UJ w europejskiej i światowej tradycji badań nad komunikacją polityczną pozwalało bowiem pracownikom IDMiKSU UJ nie tylko być na bieżąco z rezultatami światowej nauki, czerpać z niej inspirację i twórczo adaptować jej ustalenia do warunków polskich, ale też ją wzbogacać i wносить swój wkład dzięki результатам własnych badań. W ostatnim ćwierćwieczu w IDMiKS UJ zrealizowano w obszarze komunikacji politycznej bardzo wiele krajowych i międzynarodowych projektów badawczych o różnorodnej tematyce, których nie sposób wymienić i szczegółowo omówić w niniejszej publikacji. Z konieczności więc omówione zostaną wyłącznie wybrane projekty, zrealizowane w okresie istnienia Instytutu (zob. tabela 6).

Tabela 6. Wybrane projekty badawcze związane z obszarem komunikacji politycznej zrealizowane przez pracowników IDMiKS UJ

Uczestnicy projektu	Czas trwania	Tytuł projektu
Teresa Sasińska-Klas Agnieszka Hess i zespół ekspertów	2002–2003	Polityka medialna państw w procesie integracji europejskiej. Analiza porównawcza na przykładzie krajów członkowskich – Niemiec i Austrii oraz kraju kandydującego do UE – Polski
Agnieszka Hess Agnieszka Szymańska	2005–2006	„Pomost medialny viaEuropa” / „Medienbrücke” [projekt dydaktyczno-naukowy finansowany przez Niemiecką Centralną Wymianę Akademicką (DAAD) oraz Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego]
<i>Beata Klimkiewicz</i> Tomasz Goban-Klas Agnieszka Hess Agnieszka Szymańska	2008	Pilot Media Project – experts and research groups for the analysis of media content [projekt we współpracy z European Union Agency for Fundamental Rights (FRA)]
<i>Beata Klimkiewicz</i>	2009–2013	Media and Democracy in Central and Eastern Europe (MDCEE) (projekt badawczy we współpracy z Oxford University pod opieką naukową Jana Zielonki)
	2008–2009	Independent Study on Indicators for Media Pluralism in the Member States (projekt badawczy realizowany we współpracy z Katholieke Universiteit Leuven, CEU, Jonkoping International Business School & Ernst&Young)
	2012–obecnie	Media Pluralism Monitor (projekt finansowany ze środków European Science Foundation)
	2010–2013	Lifelong Learning: Jean Monet Teaching Module – European Integration and Media Policy (projekt finansowany ze środków Komisji Europejskiej)
	2012–2013	ESF Forward Look – Media studies: New media and New literacies (projekt finansowany ze środków Komisji Europejskiej)
<i>Dominika Kasprowicz</i> Zespół ekspertów: Michał Bukowski Patrycja Cheba Karina Czepiec-Veltzé Roksana Gloc (Zdunek) Agnieszka Hess Małgorzata Lisowska-Magdziarz	2014	EU VOX 2014 (wybory do europarlamentu)
	2014	BAROMETR WYBORCZY 2014 (wybory samorządowe 2014 w Małopolsce)
	2015	BAROMETR WYBORCZY 2015 (wybory parlamentarne)
Jarosław Flis Wojciech Kułaga Krzysztof Nowak Lucyna Słupiek Agnieszka Szymańska Weronika Świerczyńska-Głownia Agnieszka Walecka-Rynduch Monika Wawer	2023	BAROMETR WYBORCZY 2023 (wybory parlamentarne)

Uczestnicy projektu	Czas trwania	Tytuł projektu
<i>Agnieszka Hess</i> Dominika Kasprowicz	2014–2018	Populist Political Communication in Europe: Comprehending the Challenge of Mediated Political Populism for Democratic Politics (projekt COST)
Agnieszka Hess	2016–2018	Populistyczne komunikowanie polityczne: przekazy polityczne, relacje medialne i reakcje społeczne [projekt finansowany ze środków NCN, Harmonia]
Jarosław Flis	2015–2018	Badanie skali zjawiska gerrymanderingu w polskich wyborach do rad gmin w 2014 r. (projekt finansowany ze środków NCN)
<i>Agnieszka Szymańska</i> (projekt autorski)	2015–obecnie	NIEMIECKA EUROPA, EUROPEJSKIE NIEMCY [projekt badawczy realizowany w ramach profesury gościnnej (program SCHWERPUNKT Polen) w IP UJG w Moguncji]
<i>Jarosław Flis</i>	2017–2021	Ścieżki sukcesu, drogi odwrotu – wzorce kariery wyborczej i cyrkulacji elit w polskim wielopoziomowym systemie rywalizacji wyborczej (projekt finansowany ze środków NCN)
<i>Beata Klimkiewicz</i> Agnieszka Szymańska	2019–obecnie	Jean Monnet Chair Media Freedom, Trust and Transparency in the European Union (FreeMed) (projekt finansowany ze środków Komisji Europejskiej)
<i>Dominika Kasprowicz</i> Katarzyna Pagacz (Gad)	2020–obecnie	The transformation of a European sense of solidarity: Visceral politics and social belonging in a comparative European context (projekt finansowany ze środków Volkswagen Fund)
<i>Beata Klimkiewicz</i> Katarzyna Vanevska	2022–obecnie	Pandemic Communication in Times of Populism: Building Resilient Media and Ensuring Effective Pandemic Communication in Divided Societies (PANCOPOP)
<i>Jarosław Flis</i> Katarzyna Lorenc	2020–obecnie	Ordynacja dla Polski. Metody prognozowania politycznych konsekwencji wprowadzenia mieszanego systemu wyborczego (projekt finansowany ze środków NCN)
Agnieszka Hess Roksana Gloc (Zdunek)	2022–obecnie	What are Opinions? Integrating Theory and Methods for Automatically Analyzing Opinionated Communication (OPINION), (project COST)
<i>Beata Klimkiewicz</i> Monika Szafrąnska	2023–obecnie	Mapping Media for Future Democracies (MeDeMAP)

Źródło: opracowanie własne. Nazwiska kierowniczek i kierowników projektu zaznaczono w tabeli kursywą

Jako jeden z pierwszych w latach 2002 i 2003 w Instytucie Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UJ zrealizowano projekt „Polityka medialna państw w procesie integracji europejskiej. Analiza porównawcza na przykładzie krajów członkowskich – Niemiec i Austrii oraz kraju kandydującego do UE – Polski”. Celem projektu było ukazanie strategii medialnych w Niemczech, Austrii i w Polsce oraz

skonstruowanie modeli zmian polityki medialnej w tych państwach w kontekście zbliżającego się rozszerzenia Unii Europejskiej. Przeprowadzono m.in. systemowe badania porównawcze, których wyniki omówione zostały w polsko- i niemieckojęzycznych publikacjach naukowych (zob. prace T. Sasińskiej-Klas, A. Hess i E. Vyslonzil w tabelach 1 i 2).

W latach 2005–2006 w IDMiKS UJ realizowano z kolei polsko-niemiecki projekt medialny o charakterze naukowo-dydaktycznym pt. „Pomost medialny via Europa /Medienbrücke”. Przedsięwzięcie realizowano we współpracy z Instytutem Mediów i Komunikowania Uniwersytetu Technicznego w Ilmenau, a jego celem była analiza reguł i zasad rządzących procesem międzynarodowej komunikacji politycznej w mikroskali. Po stronie niemieckiej projekt prowadzili Paul Klimsa i Sebastian Vogt, po stronie polskiej Agnieszka Hess i Agnieszka Szymańska. Inicjatorami współpracy między instytutami byli Teresa Sasińska-Klas ze strony UJ, Paul Klimsa ze strony TU Ilmenau oraz Kurt Morneweg z MDR. Wnioski płynące z badań Agnieszka Hess i Agnieszka Szymańska zaprezentowały w publikacji o tym samym tytule (zob. tabela 2).

W 2008 r. czteroosobowy zespół pracowników IDMiKS, w składzie: Tomasz Goban-Klas, Beata Klimkiewicz, Agnieszka Hess i Agnieszka Szymańska, uczestniczył w międzynarodowym projekcie „Pilot Media Projekt – experts and reasearch groups for the analysis of media content”, realizowanym dla Europejskiej Agencji Praw Podstawowych (FRA – European Union Agency for Fundamental Rights). Celem projektu było opracowanie uniwersalnego narzędzia badawczego i takiego zestawu kategorii badawczych, które umożliwiałyby analizę medialnego wizerunku mniejszości narodowych, etnicznych i religijnych w dyskursie medialnym różnych państw członkowskich Unii Europejskiej. Wykorzystując doświadczenia analityczne zdobyte w zespole międzynarodowym oraz opracowując na nowo zgromadzony w projekcie materiał badawczy Agnieszka Hess i Agnieszka Szymańska przedstawiły we współautorskiej monografii krytyczną analizę narzędzia badań zastosowanego w projekcie, wnosząc swój wkład w rozwój metodologii badań porównawczych nad mediami w ujęciu międzynarodowym (zob. tabela 5).

Od 2014 r. w Instytucie prowadzone są badania nad specyficznym typem komunikowania politycznego, jakim jest komunikowanie populistyczne. W latach 2014–2018 Agnieszka Hess i Dominika Kasprowicz uczestniczyły w międzynarodowym projekcie zatytułowanym „Populist Political Communication in Europe: Comprehending the Challenge of Mediated Political Populism for Democratic Politics” realizowanym i finansowanym w ramach międzynarodowego programu COST (European Corporation in Science and Technology), COST Action IS1308. Projekt realizowano w międzynarodowym zespole, składającym się z przedstawicieli ponad trzydziestu państw europejskich i Izraela. Cel projektu skupiał się na porównawczej analizie populistycznego komunikowania politycznego w tych krajach i wyzwaniach, jakie niesie ono dla demokracji. Tym, co wyróżniało projekt, była szeroka perspektywa obejmująca trzy główne aspekty narodowych systemów komunikowania politycznego, tj. partie polityczne i poszczególnych polityków, organizacje medialne oraz obywateli. Efektem tych badań było wypracowanie

innowacyjnych ilościowych i jakościowych metod badań zjawiska populizmu (i procesu komunikowania politycznego). Obie badaczki brały udział w przygotowaniu i zastosowaniu innowacyjnej metody badawczej, która polegała na połączeniu sondażu diagnostycznego (badań reprezentatywnych dla danej populacji) ze schematem eksperymentalnym.

Agnieszka Hess realizowała badania nad populistycznym komunikowaniem politycznym także w ramach międzynarodowego projektu zatytułowanego „Populistyczne komunikowanie polityczne: przekazy polityczne, relacje medialne i reakcje społeczne”, kierowanego przez Agnieszkę Stępińską (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) i finansowanego przez NCN w programie HARMONIA. Do jego podstawowych zadań należało określenie specyfiki populistycznego komunikowania politycznego w Polsce na tle innych państw europejskich. Efektem tego projektu jest m.in. współautorska anglojęzyczna monografia podsumowująca badania przeprowadzone w Polsce według kryteriów i metodologii przyjętych w międzynarodowym zespole akcji COST (zob. tabela 3).

Celem projektu „What are Opinions? Integrating Theory and Methods for Automatically Analyzing Opinionated Communication (OPINION)”, realizowanego w ramach międzynarodowego programu COST Action CA21129, w którym uczestniczą obecnie Agnieszka Hess i Roksana Gloc, jest wypracowanie nowych, bardziej zaawansowanych sposobów automatycznego analizowania zawartości przekazów rozpowszechnianych w mediach online, łączących zalety stosowanych dotąd metod jakościowych i ilościowych. Planowane badania mają służyć m.in. pogłębieniu wiedzy o procesie kształtowania opinii publicznej, zrozumieniu mechanizmów oraz rozpoznaniu czynników kształtujących debatę społeczną, w tym roli nowych mediów. Projekt będzie realizowany do końca 2026 roku.

Również od 2014 r. IDMiKS kontynuuje tradycje ośrodka naukowego, który czynnie uczestniczy w tworzeniu metodologii badań i narzędzi do analiz w obszarze mediów i komunikacji społecznej. Pracownicy Instytutu realizują międzynarodowe projekty, których celem jest tworzenie nawigatorów wyborczych (aplikacji internetowych VAA, Voter Advice Application), należących do aplikacji akademickich. Obok funkcji użytkowych stanowią one źródła danych na temat komunikacji politycznej oraz nowatorskie narzędzia badawcze, służące do zbierania materiału empirycznego i weryfikacji hipotez naukowych. W 2014 r. pracownicy IDMiKS brali udział w projekcie EU VOX 2014, poświęconym kampanii wyborczej do Parlamentu Europejskiego i realizowanym przez konsorcjum naukowe, do którego należały Centre for Democracy Studies Arau (ZDA) Uniwersytetu w Zurychu (Szwajcaria) i Centre for Research on Direct Democracy i KiesKompas Uniwersytetu Vrije (Holandia). Zadaniem uczestników była ekspercka ocena narzędzia badawczego VAA przygotowanego przez konsorcjum, realizacja pilotażowych badań w zespole międzynarodowym oraz dyskusja dotycząca koniecznych korekt aplikacji, a następnie kodowanie materiału badawczego i interpretacja polskich wyników badań w celu stworzenia „mapy poglądów politycznych” podmiotów partyjnych w odniesieniu do wytyczonych w badaniach obszarów problemowych. Jeszcze w tym samym roku projekt prowadzono dalej w odniesieniu do wyborów samorządowych. „Barometr

Wyborczy 2014” realizowano w kooperacji z Instytutem Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie oraz Centre for Democracy Studies Arau (ZDA) Uniwersytetu w Zurychu (Szwajcaria). Zespołem, który przygotował koncepcję implementacji metody VAA do badań nad wyborami samorządowymi w Polsce kierowała Dominika Kasprowicz. Aplikację „Barometr Wyborczy 2014” oparto na metodologii zastosowanej wcześniej w aplikacji „EU VOX”. „Barometr Wyborczy 2014” był pierwszą w Polsce aplikacją internetową dotyczącą szczebla samorządowego. Został wykorzystany w wyborach prezydenckich miasta Krakowa i elekcji do sejmiku województwa małopolskiego w 2014 roku. Skorzystało z niego około 800 tysięcy użytkowników. Naukowe efekty projektu opisano m.in. we współautorskich artykułach przygotowanych przez pracowników IDM i KS UJ (zob. Hess et al. 2015; Kasprowicz et al. 2018). W 2015 r. narzędzie wykorzystano ponownie, tym razem w aplikacji „Barometr Wyborczy 2015”, stworzonej na potrzeby polskich wyborów parlamentarnych. Obecnie IDM i KS UJ jest liderem projektu przygotowującego nawigator, który wykorzystany zostanie w wyborach parlamentarnych w Polsce w 2023 roku.

Trwająca dyskusja na temat kondycji Unii Europejskiej oraz zainteresowanie polskich i zagranicznych mediów tematyką integracji skłania badaczy komunikowania politycznego w IDM i KS do podejmowania systematycznych badań dotyczących także roli mediów w procesie integracji europejskiej oraz międzynarodowych analiz porównawczych. W tym obszarze wyróżnić należy kilka projektów indywidualnych i zespołowych, realizowanych przez pracowniczki Zakładu Komunikowania Politycznego i Mediów. Wśród wielu projektów międzynarodowych zrealizowanych przez Beatę Klimkiewicz⁷ na szczególną uwagę zasługuje „Media Pluralism Monitor”, realizowany we współpracy z Centre for Media Pluralism and Media Freedom afiliowanym przy European University Institute we Florencji i finansowanym ze środków Komisji Europejskiej. Od 2012 r. do zadań krakowskiej badaczki pełniącej funkcję eksperta Centrum należy przygotowywanie cyklicznych raportów na temat sytuacji i kondycji mediów w Polsce. Projekt jest jednym z flagowych działań finansowanych przez Komisję Europejską. Profesor Klimkiewicz współpracuje z FUI od 2003 r. „Niemiecka Europa, europejskie Niemcy. Dyplomacja mediów a postnarodowa Europa na przykładzie europejskiego dyskursu politycznego w Niemczech” to z kolei indywidualny projekt badawczy, realizowany w 2015 r. przez Agnieszkę Szymańską w czasie profesury gościnnej (program SCHWERPUNKT Polen) w Instytucie Publicystyki Uniwersytetu Jana Gutenberga w Moguncji. Projekt dotyczy roli mediów w kontekście procesu integracji europejskiej i obejmuje badania niemieckich dziennikarzy i polityków jako kreatorów opinii na temat Europy, a także przekazu niemieckich mediów. Pokłosiem mogunckiego projektu jest m.in. monografia, która ukazała się nakładem Wydawnictwa UJ (zob. tabela 3).

7 Poza wymienionymi w tabeli prof. Beata Klimkiewicz uczestniczyła także w projektach „UNESCO Word Trends In Freedom of Expression and Media Development” (2013–2014) oraz „Indicators for independence and efficient functioning of audiovisual media services regulatory bodies for the purpose of enforcing the rules in the AVMS Directive” (2010–2011).

Wspólnym przedsięwzięciem obu badaczek jest natomiast prowadzony od 2019 r. w Zakładzie Komunikowania Politycznego i Mediów projekt naukowo-dydaktyczny „Katedra Jeana Monneta / Jean Monnet Chair Wolność, zaufanie i przejrzystość mediów w Unii Europejskiej / Media Freedom, Trust and Transparency in the European Union (FreeMed), który podejmuje refleksję nad znaczeniem edukacji, badań i dyskusji naukowej jako podstaw generowania wiedzy i prowadzenia analiz tendencji obserwowanych obecnie w zakresie wolności mediów, zaufania do mediów informacyjnych oraz przejrzystości mediów w zmieniającym się środowisku politycznym i cyfrowym. Obszarem dociekań FreeMed są również skutki tych tendencji dla jakości demokracji i debaty publicznej oraz dla zakresu i sposobu korzystania z przekazu informacyjnego. Projekt jest realizowany w ramach europejskiego programu Erasmus+ i finansowany ze środków Komisji Europejskiej. Rezultat projektu to monografia zbiorowa „Wspólny mianownik”, poświęcona prezentacji dobrych praktyk komunikacyjnych w zakresie dyplomacji publicznej i branding u kraju, której autorami są studenci i absolwenci IDMiKS UJ (zob. tabela 4), a także tematyczny Zeszyt Prasoznawczy (zob. tabela 1). Wkład Agnieszki Szymańskiej w realizację tego projektu został w br. nagrodzony przez władze Uniwersytetu Jagiellońskiego nagrodą Ars Docendi.

Wśród najnowszych przedsięwzięć badawczych Zakładu Komunikowania Politycznego i Mediów wymienić należy jeszcze projekty „Komunikacja pandemiczna w czasach populizmu: tworzenie silnych mediów i skutecznej komunikacji pandemicznej w podzielonych społeczeństwach” oraz „Mapping Media for Future Democracies”. Pierwszy z nich jest realizowany w ramach programu Recovery, Renewal and Resilience in a Post-Pandemic World (RRR Call 2021), współfinansowanego przez 16 agencji z 12 krajów. Pracami polskiego zespołu kieruje Beata Klimkiewicz, która we współpracy z partnerami z Brazylii, USA i Wielkiej Brytanii podejmuje wątek badań komunikacji politycznej w kontekście zdrowia publicznego. Partnerzy projektu prowadzą kompleksowe badania porównawcze komunikacji o kryzysie zdrowia w kontekście polityki populistycznej. W skład zespołu badawczego ze strony IDMiKS UJ wchodzi również Katarzyna Vanevska. Drugi ze wspomnianych projektów ogniskuje się natomiast wokół wpływu mediów na jakość demokracji. Wyniki badań zostaną wykorzystane do stworzenia wielowarstwowej mapy europejskich środowisk informacji politycznej, która będzie zawierać przykłady dobrych praktyk. Liderem projektu jest Austriacka Akademia Nauk. Pracami zespołu polskiego kieruje Beata Klimkiewicz, a w skład zespołu poza nią wchodzi Monika Szafrńska.

W odniesieniu do projektów krajowych na wyróżnienie zasługuje z kolei wieloletnia tradycja badań zespołu pracowników IDMiKS UJ, w składzie Michał Bukowski, Jarosław Flis, Agnieszka Hess i Agnieszka Szymańska, dotycząca analiz komunikacji wyborczej na szczeblu samorządowym (zob. tabele 2 i 3), a także projekty badawcze prowadzone w Zakładzie Badań nad Mediatyzacją przez Jarosława Flisa i Agnieszkę Hess. Dużym uznaniem, nie tylko w Polsce, cieszą się badania związane z analizą zasad i reguł wyborczych oraz systemu wyborczego autorstwa Jarosława Flisa (zob. tabele 2 i 3). Krakowski badacz od wielu lat bierze udział w pracach zespołu

ekspertów Fundacji Batorego, w ramach której prowadził szereg projektów badawczych, których wyniki są często prezentowane nie tylko w dyskursie naukowym, ale i publicznym i medialnym. Najważniejsze z nich wiązały się z nowelizacjami kodeksu wyborczego, które miały miejsce w latach 2017–2020, konfliktem wokół terminu wyborów prezydenckich 2020, kryteriami podziału środków inwestycyjnych przyznawanych samorządom w ramach reakcji na pandemię, w szczególności Krajowego Programu Odbudowy, problemami wynikającymi z nałożenia się terminów wyborów parlamentarnych i samorządowych w 2023 r. oraz propozycją zmiany systemu wyborczego w wyborach sejmowych. W odniesieniu do tego ostatniego zagadnienia Jarosław Flis brał udział w pracach zespołu parlamentarnego w charakterze wiodącego eksperta. Krakowski badacz jest również stałym współpracownikiem Instytutu Polskiego w Darmstadt, dla którego cyklicznie przygotowuje opracowania w ramach serii Polen-Analysen. W 2020 r. prof. Flis został laureatem nagrody Duncan Black Prize przyznawanej przez Public Choice Society za najlepszy artykuł opublikowany na łamach czasopisma *Public Choice*.

Podobnie wysoki walor użytkowy posiadają niewątpliwie także analizy Obserwatorium Dialogu Obywatelskiego, czyli projektu realizowanego w Zakładzie Badań nad Mediatyzacją pod kierunkiem naukowym Agnieszki Hess i we współpracy z Gminą Miejską Kraków. Warto wspomnieć, że analizy ODO, oprócz wartości naukowej i waloru aplikacyjnego, posiadają także duży potencjał dydaktyczny, dzięki czemu prof. Hess udało się zbudować młody i prężny zespół badawczy, którego członkowie należą do najmłodszej generacji naukowców zajmujących się komunikowaniem politycznym w IDMiKS UJ. Na dotychczasowy efekt prac zespołu ODO składa się przede wszystkim seria sześciu monografii współautorskich (zob. tabela 4). Wyniki badań zawarte w tych opracowaniach były wielokrotnie prezentowane i dyskutowane w miejskiej sferze publicznej (w mediach, w panelach partycypacyjnych, podczas spotkań z mieszkańcami), a zawarte w nich rekomendacje – wdrażane przez Miasto Kraków.

Perspektywy rozwoju – młodzi badacze

Rozwój obszaru badawczego i aktywność badawczą kolejnych pokoleń uczonych związanych z IDMiKS UJ, a podejmujących badania w zakresie komunikacji politycznej dobrze obrazuje również zestawienie zrealizowanych w ostatnim ćwierćwieczu projektów doktorskich (por. tabela 7).

Tabela 7. Prace doktorskie z zakresu komunikacji politycznej wypromowane przez pracowników IDM i KS UJ w latach 1998–2023

Rok	Doktorant/ka	Tytuł pracy	Promotor/ka
1998	<i>Jacek H. Kołodziej</i>	Reklama jako gra w komunikacji publicznej	prof. dr hab. Walery Pisarek
2000	<i>Beata Klimkiewicz</i>	Udział grup narodowych i etnicznych w kształtowaniu sfery publicznej. Mniejszości w mediach brytyjskich i polskich – analiza porównawcza	prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas
2002	Janina Kowalik	Determinanty skuteczności samorządów miejskich	prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas
2004	<i>Agnieszka Szymańska</i>	Zarządzanie informacją dotyczącą zjednoczenia Niemiec w medialnym dyskursie politycznym na przykładzie tygodników <i>Dei Zeit</i> i <i>Rheinischer Merkur</i> w okresie IX 1989 – III 1990	prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas
2009	<i>Michał Bukowski</i>	Komunikacja polityczna w Internecie. Rządowe witryny WWW wybranych krajów świata	prof. dr hab. Walery Pisarek
2013	<i>Małgorzata Winiarska-Brodowska</i>	Europa obywateli? Proces komunikowania politycznego w Unii Europejskiej	dr hab. Maria Magoska
2014	Magdalena Gala	Zarządzanie informacją poprzez narzędzia marketingu politycznego w kampaniach wyborczych w latach 2005–2009	prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas
2015	Marcin Grzybowski	Obrona dóbr osobistych uczestników medialnych kampanii wyborczych w Stanach Zjednoczonych i w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem sfery prywatności	prof. dr hab. Ewa Nowińska
2019	<i>Krzysztof Nowak</i>	Wykorzystanie narzędzi komunikowania internetowego w gminach województwa małopolskiego	dr hab. Agnieszka Hess, prof. UJ
2021	<i>Katarzyna Pagacz</i>	Dyplomacja publiczna państw Unii Europejskiej w mediach społecznościowych	dr hab. Agnieszka Hess, prof. UJ

Rok	Doktorant/ka	Tytuł pracy	Promotor/ka
2021	Grzegorz Kościński	Fenomen telewizji publicznej jako narzędzia budowania porozumienia między narodami oraz wspierania procesu integracji europejskiej (studium przypadku na przykładzie francusko-niemieckiej telewizji ARTE)	prof. dr hab. Teresa Sasińska-Klas
2021	Paweł Rogaliński	Model polityka popularnego w komunikacji politycznej w państwach anglosaskich	dr hab. Maria Nowina Konopka, prof. UJ
2022	<i>Katarzyna Lorenc</i>	Astroturfing jako narzędzie komunikacji politycznej w Internecie	dr hab. Andrzej Nowosad

Źródło: opracowanie własne. Nazwiska doktorantów, którzy są ew. byli pracownikami IDMKS UJ, zostały wyróżnione kursywą

W związku z wytycznymi Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, które narzuciły restrykcyjny terminarz finalizacji przewodów doktorskich otwartych przed 30 kwietnia 2019 r., w najbliższych miesiącach spodziewana jest intensyfikacja obron. Obecnie w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych UJ w dyscyplinie nauk o komunikacji i mediach kształci się natomiast 16 doktorantów, którzy studiują w tzw. nowym trybie. W ich gronie spora grupa podejmuje badania właśnie w obszarze komunikacji politycznej. Co ciekawe, wśród nich znajdują się także młodzi badacze pochodzący z Ukrainy, Indii i Chin. Młodzi adepci nauki są związani z IDMKS najczęściej przez osobę promotorki lub promotora, ale też poprzez aktywne uczestnictwo w realizacji projektów badawczych, jak ma to miejsce w przypadku Katarzyny Pagacz (Gad), Roksany Gloc (Zdunek), Joanny Grzechnik, Katarzyny Lorenc i Moniki Szafrąskiej (zob. tabele 4 i 6). Można ich też coraz częściej spotkać na forum krajowych i międzynarodowych konferencji naukowych, jak również łamach krajowych i zagranicznych wydawnictw medioznawczych. Szczególnie cieszy zaś, że chętnie angażują się oni także w projekty środowiskowe. Do przykładów takiego zaangażowania należy choćby bardzo liczna ich reprezentacja w zespole redakcyjnym kwartalnika medioznawczego młodych medioznawców *Com.press*. W skład zespołu z grona najmłodszego pokolenia krakowskich badaczy wchodzi Paweł Nowak, pełniący funkcję redaktora technicznego, dr Katarzyna Lorenc jako redaktor językowy, a także Magdalena Wilk, Patrycja Cheba, Tomasz Łyson i Roksana Gloc (Zdunek). Od kilkunastu miesięcy pracę zespołu redakcyjnego *Zeszytów Prasoznawczych* wspiera z kolei wydatnie Weronika Saran.

Podsumowując powyższe rozważania, można jedynie powiedzieć, że zarówno liczba, jak i bardzo zróżnicowany obszar tematyczny publikacji i projektów badawczych pokazują jednoznacznie, jak ważną pozycję w spektrum zainteresowań naukowych pracowników IDMKS UJ zajmuje komunikowanie polityczne od początku istnienia tej instytucji. Należy mieć nadzieję, że nic nie stanie na przeszkodzie, aby te piękne tradycje kontynuowały w murach IDMKS UJ kolejne liczne pokolenia badaczy, którzy będą mogli badać relacje mediów i polityki w warunkach demokracji.

Bibliografia

- Archiwum *Zeszytów Prasoznawczych* w Małopolskiej Bibliotece Cyfrowej [http://mbc.malopolska.pl/publication/70624; 17.06.2023].
- Dyoniziak R. (1975). Teoria komunikowania politycznego w RFN. *Zeszyty Prasoznawcze*, nr 3, s. 120–121.
- Hess A., Kasprowicz D., Lisowska-Magdziarz M., Flis J., Nowak K., Słupek L., Szymańska A., Świerczyńska-Głownia W. (2015). Nawigacja na mniejszych akwenach. Programy ugrupowań i kandydatów samorządowych w aplikacji internetowej Barometr Wyborczy 2014. *e-Politikon*, nr 15, s. 8–44.
- Kasprowicz D., Hess A., Słupek L. (2018) Barometr Wyborczy 2014 w procesie pozyskiwania danych na temat lokalnego komunikowania politycznego. *e-Politikon*, nr 25, s. 54–85.
- Hess A. (2016). Znaczenie *Zeszytów Prasoznawczych* dla rozwoju studiów nad komunikowaniem politycznym. W: M. Kawka, P. Planeta, R. Filas (red.). *Zeszyty Prasoznawcze – analiza zawartości (1957–2012)*. Kraków.
- Pisarek W. (1983). *Analiza zawartości prasy*. Kraków.
- Publikacje, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej [https://media.uj.edu.pl/publikacje; 17.07.2023].
- Szymańska A., Lisowska-Magdziarz M., Hess A. (red.) (2018). *Metody badań medioznawczych i ich zastosowanie*. Kraków.
- Universitas [https://www.universitas.com.pl/; 12.07.2023].
- Wydawnictwo Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej UJ [https://media.uj.edu.pl/wydawnictwo; 17.07.2023].
- Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego [https://wuj.pl/serie-wydawnicze/dziennikarstwo-media-i-komunikacja-spoleczna; 10.07.2023].
- Zeszyty Prasoznawcze* [https://www.ejournals.eu/Zeszyty-Prasoznawcze/; 17.07.2023].

STRESZCZENIE

Celem artykułu jest analiza dorobku krakowskich badaczy związanych z Instytutem Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego z perspektywy historii rozwoju badań nad komunikacją polityczną w Polsce. Autorki prezentują tradycje badawcze wywodzące się ze spuścizny Ośrodka Badań Prasoznawczych i dyskusji naukowych publikowanych na łamach *Zeszytów Prasoznawczych*, wskazują kluczowych autorów, których prace przyczyniły się do poszerzenia obszaru i perspektywy badawczej komunikacji politycznej jako subdyscypliny nauki o komunikowaniu, oraz mapują na podstawie przeglądu literatury spektrum aktualnych zainteresowań naukowych badaczy związanych z IDMiKS UJ w obszarze studiów nad komunikacją polityczną oraz stosowaną przez nich metodologię.

Słowa kluczowe: komunikacja polityczna, międzynarodowa komunikacja polityczna, studia nad komunikacją polityczną, metodologia badań medioznawczych